

Reakce na článek o vlivu ohňostroju na zvířata uveřejněný v Blesku

11.01.2024

MVDr. Aneta Pierzynová, Ph.D., MVDr. Hana Horáková

Vydáváme rychlou reakci na vyjádření dr. Kryštofa Doležala.

Pan doktor se ptá, jak velký stres ve skutečnosti ohňostroje u zvířat vyvolávají. Třemi základními stresovými stavy u zvířat jsou: 1) strach (soubor chování, ke kterým dochází v přímé reakci na hrozbu, kdy zvíře vnímá skutečné nebezpečí často na již dříve proběhlou negativní zkušenost);

2) úzkost (emoční stav, který doprovází nejen psychické příznaky jako je stres, ale i fyzické příznaky jako lekavost, podrážděnost, třes atp.);

3) záchvat paniky/panická ataka (stav hrůzy vyvolá stresovou reakci, kdy zvíře přestane vnímat okolí a snaží se dostat pryč od zdroje, důsledkem mohou být nehody neslučitelné se životem).

Tyto stavy nelze přímo měřit sebehodnocením jako u lidí, ale to nevadí, protože hodnocení sice napomáhá lépe dokumentovat celkový stav pacienta, ale je do jisté míry subjektivní, proto se měří behaviorální a fyziologické parametry.

Z hlučných zdrojů tyto stavy vyvolávají nejčastěji ohňostroje, blesky a výstřely, následně doprava a jiné. Fyziologickými příznaky je například zvýšená hladina kortizolu v krvi, jehož hladiny se pak dají srovnávat s jednotlivými behaviorálními reakcemi na zvuky u různých druhů zvířat. Hladiny kortizolu dosahují u psů maxima cca 15 minut po výbuchu ohňostroje a následně kortizol klesá. Fyzický stav zvířete je tedy značně ovlivněn celkovou dobou průběhu ohňostroje. S čím dál větším množstvím vědeckých poznatků lze tedy nejen velikost stresu poměrně dobře vyhodnocovat, ale také posoudit, zda stav ovlivňuje vrozená predispozice jednotlivce.

Velké množství psů se během venčení někdy setká s petardou, což může vyvolat posttraumatický stres stejně jako u lidí (např. malých dětí), se kterým je pak třeba profesionálně pracovat a již nepomůže preventivní cvičení na podporu tolerance hluku. S preventivní přípravou je třeba začít ideálně před první negativní zkušeností, což může být velmi obtížné, i když pro to majitelé zvířete udělali maximum.

Rovněž je nutné uvést na správnou míru výrok, že ptáci padající mrtví z nebe jsou výmysl. Zatím co u většiny zvířat není vyvolaný strach z ohňostroju primárně letální, tak u ptáků letální být může. Akutní strach může vyvolat tachykardii, která u ptáků způsobí smrt a k té může dojít i během letu.

Vyjádření o ojedinělosti zranění zvířat při pokusu o útěk je subjektivní. Například u koní je nejčastějším projevem běh v důsledku stádové/davové paniky. Zhruba 25 % koní bývá každoročně zraněno v přímém důsledku vyplašení z ohňostroju, což rozhodně nelze považovat za ojedinělé.

Pan doktor není specialista na problematiku One Health, a proto považujeme jeho vyjádření za velice nešťastné. Tato problematika je velice komplexní a zasahuje do ní celá řada dalších vlivů. Nelze tedy činit jednoduché závěry o důsledcích neprofesionálního používání různých druhů pyrotechniky prostým součtem mrtvých těl v kafilerích nebo projitím honitby myslivci.

Zásadní je přistupovat k problematice ohňostroju zodpovědně, využívat moderních typů techniky ohleduplnější k životnímu prostředí a zdraví zvířat i lidí a ideálně svěřit organizaci celého programu

ohňostroje profesionálům.

K této reakci doplňujeme ještě vyjádření lékařky MVDr. Hany Horákové, která se práci s volně žijícími zvířaty a zoozvířaty věnuje dlouhodobě:

Dovolím si reagovat na článek a výroky kolegy uvedené v Blesku. Blesk nepovažuji za důvěryhodný zdroj a mohlo se stát, že slova kolegy nebyla interpretována přesně a mohla být vytržena z kontextu. Pokud si ale kolega za citacemi v Blesku stojí, považuji jeho výroky za neprofesionální a nevhodné až cynické. Jistě, mrtví ptáci houfně padající z nebe jsou nesmyslem. Tvrzení, že v důsledku této hlučné zábavy volně žijící zvířata neumírají a nestresuje je to, se ale nezakládají na pravdě. Vyplašení ptáci umírají v důsledku nárazu do skleněných ploch, elektrického vedení nebo jiných překážek. Naprostá většina z nich není zvyklá létat v noci a překážky dobře nevidí. Jsou známé a potvrzené případy poraněných a uhynulých labutí v Praze, úhyny kamzíků v Tatrách, stovky uhynulých ptáků v Římě během silvestrovské noci i uhynulých ptáků v zoologických zahradách. Zvířata v zoologických zahradách jsou obecně citlivá na neznámé zvuky, snadno se vyplaší a jsou schopná se rozeběhnout proti zdi nebo stromům a tak se zabít. Reakce domácích zvířat jsou individuální, ale poraněná zvířata v důsledku bouchání ohňostrojů nebo petard řešíme na pohotovosti každý Silvestr.

Autoři: MVDr. Aneta Pierzynová, Ph.D., MVDr. Hana Horáková